

Προσοχή... στους γενετικούς ελέγχους για την απελευθέρωση των θηραμάτων

Χρήστος Σώκος
ΜΔΕ Θηραματολόγος

(δημοσιεύτηκε αρχικά στην εφημ. Κυνηγετικές Ειδήσεις αρ. φύλλου 386 του 2011)

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το κυνήγι στη χώρα μας είναι πολλά, ωστόσο το πρώτο μέλημα του κυνηγού θα πρέπει πάντα να είναι η διατήρηση των θηραμάτων ώστε «άθικτα» να παραδοθούν στις μελλοντικές γενεές. Πως μπορεί όμως ένας λαγός ή καλύτερα ένας πληθυσμός λαγών να αλλοιωθεί ή να μολυνθεί;

Το γενετικό υλικό του κάθε λαγού μπορεί να παρομοιαστεί με ένα μεγάλο βιβλίο 1000 σελίδων. Το βιβλίο αυτό έχει γραφεί από την εξέλιξη με γραφίδα τη φυσική επιλογή και με “θεϊκή εμπειρία χιλιετιών”. Τα γονίδια ως λέξεις της κάθε σελίδας δίνουν οδηγίες για το πώς θα πλαστεί το σώμα του λαγού στη συγκεκριμένη περιοχή ώστε το ζώο να έχει τη μέγιστη επιβίωση και αναπαραγωγή για τις συνθήκες του κάθε τόπου. Άλλωστε πολλοί έμπειροι λαγοκυνηγοί από την εποχή του Ξενοφώντα διαπιστώνουν φαινοτυπικές διαφορές στους Ελληνικούς λαγούς, όπως διαφορετικό μήκος αυτιών, σωματικό βάρος, χρώμα τριχώματος, σχήμα κεφαλιού κλπ..

Ο Δρ. Κώστας Σταμάτης σε πρόσφατη δημοσίευση αναφέρει πως χρησιμοποίησε μιτοχονδριακό DNA λαγών από εννέα περιοχές της Ελλάδας και το συνέκρινε με το μιτοχονδριακό DNA λαγών της Ευρώπης και της Ασίας. Με τη μέθοδο αυτή πολύ απλά εντοπίζεται ένα κομμάτι της αλυσίδας του DNA (μια πρόταση θα λέγαμε του βιβλίου) που ονομάζεται απλοομάδα και συγκρίνεται μεταξύ των λαγών. Αυτό μπορεί να μας πει αν οι λαγοί διαφέρουν στο συγκεκριμένο τόπο του DNA δεν μπορεί να μας πει ότι οι λαγοί είναι όμοιοι γιατί εξετάστηκαν σε ένα μόνο μικρό μέρος του DNA (θα λέγαμε μια πρόταση μόνο του βιβλίου).

Άλλες μέθοδοι όπως οι μικροδορυφόροι εξετάζουν περισσότερους τύπους του DNA και μπορούν να μας πουν περισσότερα για τη ζητούμενη ομοιότητα, έτσι ώστε να είμαστε πιο σίγουροι ότι αυτό που απελευθερώνουμε δεν προκαλεί κάποια αλλοίωση στην εξελικτική πορεία του τοπικού πληθυσμού. Αυτή η μέθοδος όμως δεν εφαρμόζεται συνήθως από τα ελληνικά εργαστήρια γενετικής.

Για τον λαγό στην Ελλάδα έχουν εντοπιστεί γενετικές διαφορές σε αρκετές έρευνες. Ωστόσο δεν έχουν καθοριστεί στη σχετική Υπουργική Απόφαση (98161/4136/29-9-2008/Υ.Α.Α.Τ) ούτε οι ενδεδειγμένες γενετικές μέθοδοι ούτε οι Σημαντικές Εξελικτικές Μονάδες, δηλαδή γεωγραφικές περιοχές όπου το γενετικό υλικό των λαγών είναι «ομοιογενές» και οι βιοκλιματικές συνθήκες τέτοιες ώστε να μην επιτρέπεται η εισαγωγή γενετικού υλικού (λαγών δηλαδή) από άλλες περιοχές. Π.χ. είναι πιθανό στη Δυτική Ελλάδα οι λαγοί να έχουν προσαρμοστεί και να αντέχουν στις δυσμενείς συνθήκες των βροχών και της υγρασίας σε αντίθεση με τους λαγούς της Νοτιοανατολικής Ελλάδας που αντέχουν περισσότερο στην ξηρασία. Έτσι η Δυτική Ελλάδα θα πρέπει να οριστεί ως διαφορετική Εξελικτική Μονάδα από αυτή της Ανατολικής Ελλάδας και οι λαγοί δεν θα πρέπει να μεταφέρονται και να απελευθερώνονται από τη μία περιοχή στην άλλη.

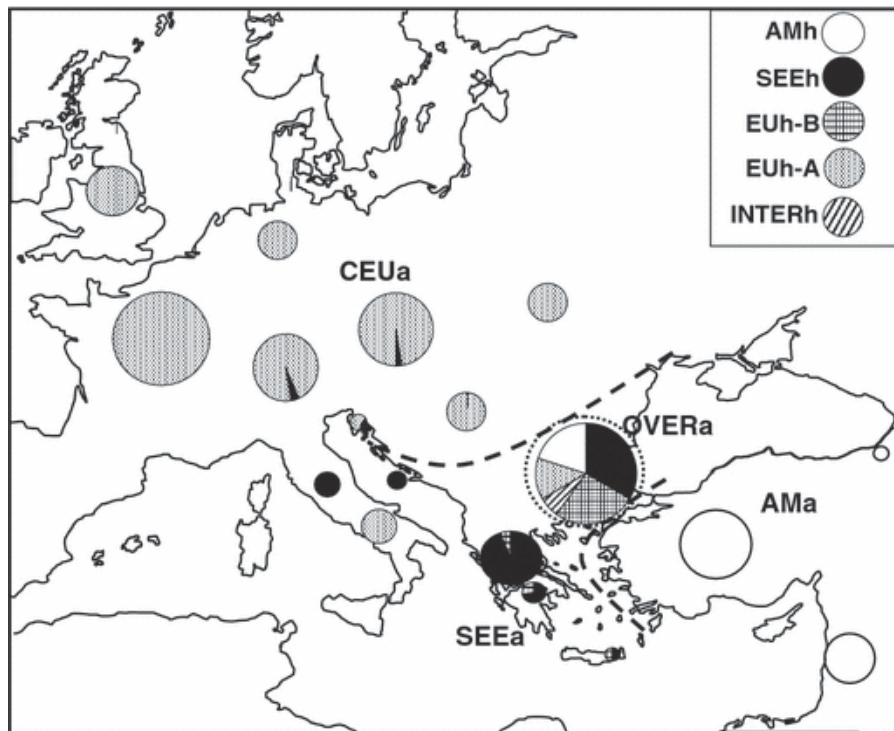
Δηλαδή δεν έχουν καθοριστεί τα όρια του τι είναι διαφορετικό και τι όχι ή σε ποιο βαθμό θέλουμε να αφήσουμε τους πληθυσμούς να εξελιχθούν χωρίς την ανθρώπινη παρέμβαση.

Τονίζεται πως πέρα από τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στην εξελικτική διαδικασία η ανθρώπινη επέμβαση, τίθενται και ζητήματα ηθικής. Για να γίνει αυτό κατανοητό παρατίθεται η κάτωθι παροιμία. Ένας μερακλής οινοποιός έχει

προσπαθήσει για χρόνια πολλά να φτιάξει θεσπέσιους τοπικούς οίνους, έχει βάλει όλη του την τέχνη για να φτιάξει οίνο κατάλληλο να συνοδεύσει το τάδε φαγητό κλπ. Έχει αφήσει λοιπόν τους οίνους να ωριμάζουν ο καθένας στο βαρέλι του με την ταμπελίτσα του. Κάτι συμβαίνει όμως στον οινοποιό και το κελάρι πέφτει στα χέρια ενός ανίδεου από κρασιά. Αυτός βλέπει ότι όλα τα βαρέλια έχουν κρασί και για οικονομία χώρου αρχίζει να τα αναμιγνύει...

Αυτό ακριβώς συμβαίνει με τον ελλιπή έλεγχο στις απελευθερώσεις λαγών. Πρόσφατα μάλιστα εκδόθηκε πιστοποιητικό καταλληλότητας απελευθέρωσης λαγών σε όλη την Ηπειρωτική Ελλάδα!!! Σύμφωνα με τον καθηγητή που υπέγραψε, και οι δέκα λαγοί που εξέτασε φέρουν την «απλοομάδα EUh-A» που χαρακτηρίζει τους λαγούς κυρίως της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης. Κανένας δεν έφερε τις απλοομάδες SEEh και EUh-B που απαντούν κυρίως στους ελληνικούς άγριους λαγούς (Χάρτης 1). Ωστόσο σύμφωνα με την άποψη του καθηγητή οι λαγοί δεν διαφέρουν και μπορούν να απελευθερωθούν σε όλη την Ηπειρωτική Ελλάδα!!!

Συμπερασματικά, οι απελευθερώσεις λαγών θα πρέπει να γίνονται μόνο εάν κρίνονται απαραίτητες (βλέπε Κυνηγετικές Ειδήσεις αρ. φύλλου 375 Ιούνιος 2010) και με λαγούς από όσο το δυνατόν γειτονική περιοχή.

Χάρτης 1. Συχνότητες εμφάνισης των απλοομάδων (τόπων του DNA) μεταξύ περιοχών. Στη Βόρεια Ευρώπη εμφανίζεται κυρίως η EUh-A ενώ στην Ελλάδα η SEEh (από Stamatis et al. 2009).